

LÍNIA DIRECTA

amb la Campanya de Normalització Lingüística

II

Palma
1992

Línia Directa

© Aina Moll

Producció: Campanya de Normalització Lingüística de les Illes Balears

Fotocomposició: Documenta Balear s.a.

Impressió: Antoni Rotger

Dipòsit Legal: PM-1.364/1991

XII

L'article "salat" en els topònims

En Toni Seguí s'estranya que a la Gran Enciclopèdia de Mallorca els noms de lloc que tenen l'article "salat" plural **es** o la seva forma contracta **des**, davant vocal (per exemple, **Sa Cova des Ases**), s'escriguin així (igual que davant consonant), en lloc de prendre la forma **ets** o **dets** (**Sa Cova dets Ases**), tal com es troba a les Rondaiies Mallorquines. Ens ha telefonat per demanar-nos una explicació de tal pràctica, que considera incorrecta, en una obra important com aquesta.

L'explicació d'aquesta aparent anomalia es troba en el fet que a les Illes Balears l'article "salat" és propi i exclusiu del llenguatge col·loquial (familiar i amistós), que en la llengua escrita només es troba a les rondalles, o en textos que volen reproduir el llenguatge parlat (i en aquest cas, l'autor decideix de quina manera vol reproduir les particularitats col·loquials). En el pròleg del meu llibre *La nostra llengua* (Edit. Moll, 1989) en vaig parlar, per explicar per què havia decidit emprar l'article "salat" (que no corresponia al caràcter del llibre) en els primers vuit capítols, i com havia resolt el problema de triar les seves formes. Ho repetiré ara:

“Val a dir que el llenguatge col·loquial, com que no és propi de la llengua escrita, no està codificat: no té regles que serveixin per a tots els dialectes i subdialectes. Naturalment, coincideix en general amb l'estàndard, però les convencions per a les peculiaritats dialectals no estan establertes: s'han fixat per costum, a partir de determinats texts folklòrics, i en molts de casos van contra les regles de l'ortografia i la gramàtica. Escriure en barceloní *coneixe'l* en lloc de **conèixer-lo**, deforma l'infinitiu del verb, i *ense senten*, per **ens senten** o *anem-s'en*, per **anem-nos-en**, no respecta ni la

fonètica ni la morfologia. D'altra banda, un català que empri el registre col·loquial escriurà **el mar** o *el mart* segons que ell pronuncii o no aquesta **t** darrere la **r**...

“A l'hora de triar la meua modalitat de mallorquí, he optat (amb certes diferències, que comentaré oportunament) per la de les *Rondaies Mallorquines*, sens dubte la que és més familiar als mallorquins adults. Som ben conscient que en certs aspectes resultarà estranya als eivissencs, que diuen **es al.lots** i no **ets al.lots**, o als ciutadellencs, que diuen **sortir as carrer** i no **sortir an es carrer**, i també als nins que hagin après a escriure l'article salat segons les regles del formal (“ho diré **as** professor”, “**es** amics **des** animals”, per exemple). Pens que adaptar-se a una forma de “salat” que no és la pròpia individual requereix un esforç tan gran —si no més— com prescindir-ne a favor del formal”. (*La nostra llengua*, pàg. 11).

La citació ha estat molt llarga —perdonau-m'ho—, però m'ha semblat convenient fer-la perquè quedàs clar, d'una banda, per què Mossèn Alcover adoptà **ets** i no **es** per a les *Rondaies* (i jo darrere ell, per escriure aquell tros del meu llibre en to col·loquial mallorquí, i de l'altra, per què la Gran Enciclopèdia de Mallorca, com la toponímia oficial, segueix per a l'article salat les regles del formal. En escriure els topònims amb article salat, no es pretén reproduir el llenguatge col·loquial, sinó mantenir en el nom propi, fins i tot en documents i textos molt formals, l'article familiar que han duit tradicionalment. És natural, per tant, que s'apliquin, per als articles d'aquests noms propis, les mateixes regles que regeixen per a l'article formal (“Sa cova **des** Ases”, com “Sa cova **dels** Ases). Així la grafia és igualment vàlida per a les quatre illes, encara que l'article es pronuncii de manera diferent d'una illa a l'altra. - **A. M.** (27/1/92)